

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

ΤΟΥ Κ. Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

(Η ζωή του και το έργο του)

ΠΑΝΩ σι' άπρόσιτα βουνά της Ήπειρου, στο χωριό Σουάκο, γεννήθηκε τον Απρίλη του 1805 ο ποιητής Ζαλοκώστας. Ο πατέρας του ήταν πλούσιος έμπορος και ταξίδευε συχνά στην Ιταλία για ν' αγοράζει έμπορεύματα, τα οποία πουλούσε στην Ήπειρο. Την έλοξη έδειξη, την Ήπειρο την τυραννούσε ο

Αλή πασάς, το άνθρωπόμφο έδεινε τέρμας που δεν έκανε τίποτ' άλλο παρά να σφάζει και να ληστεύει τους υπακόμους του. Γριζώντας λοιπόν κάποτε από ένα ταξίδι του από την Ιταλία, ο πατέρας Ζαλοκώστας έπεσε στα χέρια του Βεζήρη, ο οποίος ήθελε να του επιβάλει παράνομη φορολογία. Κι' επειδή ο Ζαλοκώστας έτούλιμνε να παρανομή, ο Αλής διάταξε και τον φιλιάσαν. Έτοιμαζόταν μάλιστα να τον άποκεφάλισι για ν' άρπάξει έπειτα όλη την περιοχή του, μόνο δε χάρις στην επέμβασι του Κωλέττη, του μετέπειτα πρωθυπουργού της Ελλάδος, ο οποίος την έλοξη ήταν γιαιρός των παιδιών του Αλή πασά, κατόρθωσε ο Ζαλοκώστας να σωθή, αφού προηγουμένως άναγκάστηκε να παραχωρήσει στον Αλή το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας του.

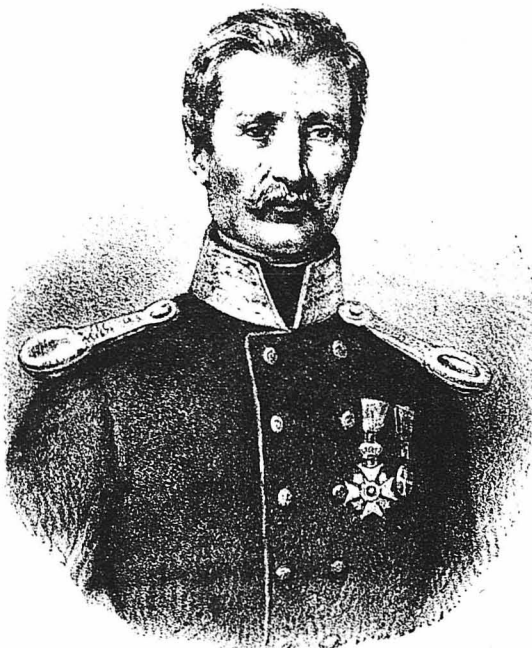
Όταν ο πατέρας του ποιητού άποφραζίστηκε και γύρισε στο σπίτι του, άποφάσισε να έγκαταλείψει και την πατρίδα του, όπου κινδύνευσε η ζωή του, και ξενιτεθή. Ο ποιητής ήταν έννεα μόλις χρόνων όταν ο πατέρας του τον πήρε με τ' άλλα άρσενικά του παιδιά και πήγε στο Λιθόρο της Ιταλίας, όπου δεν άργησε ν' άναδειχθή μεταξύ των Έλλήνων εμπόρων.

Έτσι ο Γεώργιος έλαβε μόρφωσι ευρωπαϊκή, και κυρίως Ιταλική. Ο ποιητής ήταν 16 μόλις χρόνων και σπούδαζε νομικά, όταν έμαθε με συγκίνηση ότι η Ελλάς έπαναστάθηκε κατά των τυράννων της. Έκλαψε τότε από χαρά και τρέχοντας στον πατέρα του τον είπε ότι δεν μπορούσε να μείνει πια στην ξενιτιά κι' ότι είχε άποφασίσει να φύγη για την Ελλάδα για να πολεμήσει.

Ήταν τόσος ο ένθουσιασμός του νέου, ώστε κατόρθωσε να τον μεταδώσει και στον πατέρα του, ο οποίος άποφάσισε να γυρίσει κι αυτός στην πατρίδα του. Πήρε λοιπόν τα δύο παιδιά του, το Γεώργιο και τον πρωτότοκο Δημήτρη, κι' έμεινε σ' ένα καράκι ναυμένο από τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο, ο οποίος βοήσούσαν τότε στην Πίζα κι' ήθελε να γυρίσει στην Ελλάδα με φορτίο από άλλα και πολεμοφόδια. Και πολλοί άλλοι Έλληνες επιβίβαστηκαν ως έθελοντάι από το Λιθόρο στο καράκι, το οποίο ξεκίνησε για τη Μασσαλία. Έκει πήραν κι' άλλα πολεμοφόδια και πολεμιστές κι' έπειτα από ένα διαγουμερο ταξίδι έφτασαν τέλος στις 20 Ιουλίου 1821 στο Μεσολόγγι.

Έκει ο Ζαλοκώστας και τα παιδιά του έμαθαν ότι πρό όλίγων ημερών οι Τούρκοι είχαν καταστρέψει το Σουάκο, δηλαδή την πατρίδα τους. Πού να βρισκόντουσαν τότε τώρα τ' άλλα μέλη της οικογενείας Ζαλοκώστα που είχαν μείνει στο Σουάκο, που είχαν καταφύγει μετά την καταστροφή; Ο γέρο-Ζαλοκώστας άρχισε άμέσως ν' άναζητή τους δικούς του και τέλος κατόρθωσε να τους βρή προσημύες στον Πύργο της Ήλειας. Έκει τους ξανασησάντησε έπειτα από έφτά χρόνια χωρισμού. Σε λίγον καιρό ο πατέρας κι' η μητέρα του ποιητού πέθαναν, κι' ο Γεώργιος, δέκα έφτά χρόνων μόλις, άρπάξε το καριόφιλο και κατατάχτηκε στο Σώμα του άπασαρχηγού της Ήλειας Άναγνώστη Παλαισθάτουλου, ο οποίος τον έκτιμισε και τον άγάπησε σαν παιδί του. Να, πως περιγράφει τον έαντό του της έλοξης έδεινης ο Ζαλοκώστας σ' ένα ποιήμα του που το έγραψε άργότερα:

Μικρός το ξίφος έξωσε, δεν έκλεισαν ά-
(κόμα
τους εικόσι του χρόνους,
κι' έν τούτοις ως εις πολέμου γηράσας,
(διαβαίνει
ψυχής εμφάνισαν σθένος
όπλιτης γυμνασμένος,
Πατρις τοιοούτου μαχητού ζυγών δεν ύπο-
(μένει,
Την Ιεράν του Πίνδου γην κατέλεπε παι-
(δίον,
και κοπιών έδίωκε τον πλούτον των λυ-
(κείων)

Ο ποιητής Γεώργιος Ζαλοκώστας.

εις Ιταλικά χωράν.
Πλήν τότε δάκτυλος Θεού της πάλης των άνδρείων
έσφημε την ώραν.

Προθύμως εις το στάδιον του Άρεως έμβαίνων...

Από την ημέρα που κατατάχτηκε έθελοντής, ο Ζαλοκώστας, μονότου άμουστακος νέος, δεν έπαψε να λαβαίνει μέρος σ' όλες τις μάχες του Σώματός του. Παρανοθή και στις τρεις πολιορκίες του Μεσολογγίου και σ' αυτή την ήρωική έξοδό του. Έπειτα πέρασε στην Πελοπόννησο κι' έλαβε μέρος σε διάφορες σπουδαίες μάχες κατά του Ίμπραήμ πασά.

Τα βάσανα και η κακοτυχία του πολέμου δεν έδειλσαν τον νέο που είχε συνήθει στην καλοτέρα στης Ευρώπης. Έδεινε έξαιρετική άντοχη στο χωρό, στην πείνα και σε όλες τις κακοτυχίες. Δεν ήταν δε μόνο πολεμιστής, αλλά κι' ο γραμματικός του Σώματός του, γιατί λίγοι ήταν τότε οι μορφωμένοι στρατιωτικοί. Τόσο μάλιστα τον έκτιμούσε ο άρχηγός του, ώστε, όταν τελείωσε η επανόστασι κι' ο Παλαισθάδουλος γίνθηκε το 1829 συνταγματάρχης, γενικός επιθεωρητής του στρατού της Δυτικής Ελλάδος, πήρε μαζί του και τον Ζαλοκώστα και τον διόρισε γραμματέα του.

***

Μέσα στη βουή των τουφεκιών και στη φρίκη των συγκρούσεων του άγριου πολέμου, γεννήθηκε μέσα στη στήθη του Ζαλοκώστα το ποιητικό άσθημα και τα πρώτα του τραγούδια τα έγραψε άνάμεσα στα διαλείμματα των μαχών. Έτσι τα τραγούδια του είνε ζωντανές εικόνες των μεγαλυγρημάτων των ήρώων του Εικοσέντα και ίδιως το περίφημο και πασίγνωστο «Χάνι της Γραδιάς»:

Άπο κρότον οργάνων βοίζει
Λάμπουν δίπλα χρυσά και λερω
της Γραδιάς το βουνον άντικρό,
φουστάνελα μαυρίζει.

Σε ένα άλλο του ποιήμα γυρίζει στα παλιά και φθνηνι την πτώσι της Κωνσταντινουπόλεως και το θάνατο του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου.

Στο ποιήμα του αυτό παρουσιάζει τον τελευταίο Παλαιολόγο νεκρό, άνάμεσα στους σωρούς των πτωμάτων και γράφει:

Άψυχο νεκρό τον γδένει
ή Τουρκιά και τη στολή του,
που ήταν όλη άετοιμη,
την εύρηκε. Μοναχό
δεν εύρηθή το σπαθί του
κι' ή Κορώνα πουθενά.

Το σπαθί το κρύψαν Μοίρες
εις τον Άλισσό εκεί πέρα,
την Κορώνα έού την πήρες
Γαζίαρχη τ' ουρανού,
για να ζώσης μιάν ημέρα
το κεράλι ένος εαυτού.

Με τον τελευταίο στίχο του έννοει τον ξανθό Βασιλό Όθωνα, ο οποίος μόλις τότε είχε ανακηρυχθεί βασιλεύς της Ελλάδος.

Επίσης η Ήπειρος, η άγαπημένη του πατρίδα, ένέπνευσε στον Ζαλοκώστα πολλά θούρια. Ο Μάρκος Μπότσαρης τον έκανε να γράψι στίχους γεμάτους πόνο και πάθος, ίδιως έκει που μοιρολογεί τον ένδοξο ήρωα νεκρό, τη στιγμή που ο αδελφός του σκέβεται για να του δώσει το στεγνό φίλι:

Και καθείς παραμερίζον
όπισθοδρομεί θλιμμένος,
ο δε Κασσας γουατίζον
φίλον έννομα καλεί,
και το λειψανον, σκουμμένο,
δεις και τρις νεκροφιλί,
Στεναγμούς, άπελπίστα...
Ώ ηγηη πολλών δακρύων,
πονεμένη μου καρδιά,
συ γυαρίζεις μοιχαή
εις το φίλημα του κρούου
πως σπαράττειται ή ψυχή.

***

Ο άρχηγός του Παλαισθάδουλος δεν ήταν βέβαια μορφωμένος. Έν τούτοις έκτιμωσε τα ποιήματα του Ζαλοκώστα. Κατά τα διαλείμματα των μαχών, όταν εύρισκε μιά στιγμή ήσυχίας, ο νεαρός πολεμιστής-ποιητής, κάτω από το άμυροφό φως του λυχνού, διάβαζε στον άρχηγό του τα πατριωτικά του τραγούδια και τον ένεδάρωνε. Πολλές φορές μάλιστα τον έπαιναν μωροδιά κι' οι άλλοι πολεμιστάι και τότε μαζενόντουσαν όλοι γύρω του για ν' άκούσουν τα εμπνευσμένα του έθνικά τραγούδια. Είνε τόσο ζωντανά τα ποιήματα του Ζαλοκώστα, ώστε μερικά απ' αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ιστορικά ντοκουμέντα για την ψυχολογία των πρωταγωνιστών του Εικοσέντα, τους οποίους ο ποιητής όχι μόνο γνώρισε άπο κοντά, αλλά και πολέμησε μαζί τους.

Έν' απ' αυτά είνε και το ποιήμα που περιγράφει τη μάχη του Σοβολάκου, στην όποια έλαβε μέρος κι' ο ποιητής πολεμώντας στο πλευρό του

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΚΟΛΛΟΥΝΤΙ ΚΑΙ ΣΤ' ΑΛΛΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Ο ΖΩΗ, ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ, Ο ΑΠΙΣΤΙΣ, ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΑΖΥΓΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ

(Ειδήσεις, πληροφορίες, κεντσομπλιό)

'Ενα σκίτσο του περιφήμου Γάλλου «ξέν-ποριμιέ» της θόδης 'Αντρέ Ροάν

Ο γνωστότατος Γάλλος ηθοποιός Πιερ Μπλανσώ δέχτηκε τελευταία την επίσκεψη ενός νταρού δημοσιογράφου, που ήθελε, καλά και σώνει, να του πάρη συνέντευξη.

—'Αισώς όμως με τις πρώτες ερωτήσεις, ο Μπλανσώ σταμάτησε το δημοσιογράφο και του είπε:

—Συνώνουν, αφήστε με να σας ρωτήσω πρώτα: Γιατί δεν μου δίνετε εσείς συνέντευξη; Τι φρονείτε για τη δημοσιογραφία; Πως γράφετε; Με μύθη, μπλέ ή κόκκινη μελάνη; Η μήπως με γραφομηχανή; Τι τρώτε το πρωί στο πρόγευμα; Σε τι σπόδι επιδιδεσθε;

—Ο ρεπόρτερ φυσικά τ'έχασε.

Είχε μείνει μ' ανοιχτό το καρέ και τό... στόμα! Ο Μπλανσώ τον λυτήθηκε βλέποντάς τον σ' αυτή την κατάσταση και δέχτηκε να ύποστη το μαρτύριο της συνεντεύξεως.

Εργαση τελευταίως στις εφημερίδες ότι η χαριτωμένη και δημοφιλιστάτη Κάτε φόν Νάγκνυ άπελειοθή η' αυτοκτονίση.

—Η είδησις όμως άποδείχτηκε έντελως άνακριβής. Και να τι είχε συμβεί: Ένω γνώριζε μιά σκηνη της τελευταίας της ταινίας, η Κάτε έπαιρε, σέ μιά ωριαία σκηνη, να πυροβολήση.

—Επιτροβόλησε, πράγματι, αλλά το πιστόλι που κρατούσε — έλαττωματικό, φαίνεται — έγινε κουμάρια και η θορία ηθοποιός τραυματίστηκε στο δεξιό χέρι.

—Χωρίς όστόσο να βάλλη τις φωνές η να λιποθυμήση, όπως ήθελανμε κάθε άλλη γυναίκα, η Κάτε πήγε κατ' εύθειαν στο πρόχειρο ιατρείο του στούντιο και εκεί της επέδεσαν το τραύμα της, το όποιο δεν ήταν και τόσο έλαφρό.

—Κατόιν παροστή άνάγκη να της γίνη και μιά μικρή έγχέσισις για να σωθή το χέρι της. Και τώρα η χαριτωμένη Κάτε βρισκεται στο Βερολίνο, όπου ξεκουράζεται.

—Μόλις δέ μετά δύο μηνες θα είνε σέ θέσι να ξαναπαίξη στον κινηματογράφο.

Ο Μπέλα Λουγκζοσί, ο περίφημος πρωταγωνιστής του άνατριχαστικού φίλμ «Ο Κατεάν Βονζόλας Κόιης Δράκουλας» πρωταγωνιστούσε τελευταία στο Χόλλυγουντ σ' ένα μυστηριώδες θεατρικό έργο.

—'Ενα βράδυ όμως, κατά την παράστασι, έπεσε πολύ άσχημα στη σκηνη κι' έπαυσε τέσσερα πληρωά.

—Εν τούτοις δεν άφησε να διακοπή η παράστασις.

—Πήγε μόνον στο πλησιέστερο φαρμακείο και ζήτησε να τον επιδέσουν προχείρως. Έτσι, μετά είκοσι λεπτά, ήταν πάλιν στη σκηνη.

Καριαϊσάζη :

Κι' Ιδού εξέρχεται ταχύς από τ' οχύρωμά του
ο άνεύσιος πάντοτε την ψυην του θανάτου
μ' άταρασίαν.
'Ο Κεκαγιάς πυροκροτεί. Η σφαίρα του ουρίζει,
άσκοπον τρέχουσα γραμμήν, και τόν άερα σήλζει
χωρίς ζήμιαν.
«Γιέ της Τούρκας, έκράξεν ο ήρωας, μη σσελεύσης!
Νά είσαι Τούρκος άναπόδος και να με σημαδεύσης
σ' άθησα πρώτον.
'Εσίγησα κι' έγέλασα διά τόν κομπασμόν σου,
και δεν ηρθάνθη άλλο τι εις τόν τουρφεκιισμόν σου
ειμή τόν κρότον.
Πρέπει και σού το βόλι μου να δοκιμάσης τώρα,
ιδέ αν είσαι τυχερός η έφθασεν η ώρα
της τελευταίης σου...»
Είπε και βόλι φλογερόν κατά του Τούρκου ρίπτει,
βόλι θανάτου. Ύψηλόν, βαρύ το σώμα πίπτει
του άλαζόνος.
Πίπτει κι' ήχει περί αυτών όπλων κλαγγή μεγάλη.
Χάρης φωνήν οι «Έλληνες, λύπης φωνήν οι άλλοι
πετών συγχρόνως.

Μοιλονότι γραμμένο σέ καθαρεύουσαν, εν τούτοις το ποίημα αυτό, καθώς και πολλά άλλα πατριωτικά του Ζαλοκώστα, μάζ μεταφράζει στο μαζονικό και ηρωικό εκείνο παρελθόν και ζωντανεύει μέσα στην ψυχη μας τα θαύματα των προγόνων μας. Τα τραγούδια αυτά δεν μοιάζουν θυμάρη, αλλά μπαρομπι.

Άλλά δεν είνε μόνο πολεμότης-ποητής ο Ζαλοκώστας. Είνε και έρωτικός και ειδυλλιακός, όπως θα ίδουσις στο έπόμενο.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

Σκίτσο του μεγάλου Γάλλου ηθοποιού του κινηματογράφου Σαρλ Βανέλ.

νή, γεμάτος επιδέσιμος. Όστόσο έπαιξε ως την τελευταία στιγμή, παρά τούς φρικτούς πόνους του.

—Αυτό λέγεται ηρωϊσμός καλλιτέχνη.

Και τρίτο κινηματογραφικό δυστύχημα: Ο γνωστότατος Γάλλος σκηνοθέτης Ραϊμόνδος Μπεννάρ και η ηθοποιός Ζαν Μαρνύ πήγαιναν με το αυτοκίνητο στο στούντιο για να γυρίσουν μιά σκηνη.

—Στο δρόμο όμως το αυτοκίνητό τους συνεζοοήθη και τραυματίστηκαν και οι δύο. Εύτυχώς όχι σοβαρά.

Ένα χαριτωμένο επεισόδιο συνέβη την περασμένη εβδομάδα στο Παρίσι στη γνωστή και θεατρική Γαλλίδα βεντέττα Ιωάννα Μπουατέλ. Άφορηή του επεισοδίου είνε η τελευταία ταινία της Μπουατέλ «Όδηγήσατε με, κυρία».

—Η Μπουατέλ είχε άρρήσει και πήρε ένα ταξί για να πάη γυήγορα στο στούντιο.

—Όταν έφτασε εκεί, έβγαλε το πορτοφόλι της να πληρώση και τότε άντελήφθη ότι ο οδηγός του αυτοκινήτου ήταν... θηλεζός!

—Η έκπληξις της όμως μεγάλωσε πιο πολύ, όταν η σωφραίνα άρνήθηκε να της πάη λεφτά για την ζούρα.

—Κυρία, της είπε, επιτρέψτε μου να σας εύχαριστήσω. Ήμουν άνεργη άρκετόν καιρό, όταν είδα, κατά τύχη, την ταινία σας «Όδηγήσατε με, κυρία». Η ταινία σας ατή μου έδωσε μιά θαυμασία ιδέα. Πήρα διπλωμα οδηγού αυτοκινήτου και τώρα νεροδίζω το ψωμί μου μ' αυτό το ταξί... χωρίς σέ σας!»

Κανείς πειά δεν ξέρει τί θα κάνει η μεγάλη βεντέττα Ρουθ Τσάπτερον. Η καλλιτέχνης ατή είχε διακηρύξει εσχάτως ότι άηδίαζε την άτμοσφαιρα του Χόλλυγουντ και ότι άνειρενόταν να ζήση στην Εθρώπη.

—Τώρα τελευταία, εν τούτοις, παντρεύτηκε τόν Τζώρτζ Μπρέντ, στο Χόλλυγουντ και φαίνεται ότι πρόκειται ν' αλλάξη πειά όχι τόσο διαμονής, αλλά... γνώμη!

Η Τομασίνα Μίξ, η μικρή κόρη του Τόμ Μίξ και της πρώτης γυναίκας του, έγινε το μιλιο της έριδος σέ μιά δίχη που διεξήλθη τελευταία στο Χόλλυγουντ.

—Ο πατέρας και η μητέρα της Τομασίνας ήσαν αντίδοκοι και διεδικούσαν το μικρό τους κοριτσάκι.

—Επί τέλους βγήκε η άπόφρασις, δικαία, όσο δικαία μπορεί νάνα μιά άπόφρασις σέ τέτοια περίπτωσι.

—Και η Τομασίνα θα περνά πλέον έννέα μηνες το χρόνο με τη μητέρα της και τρεις μηνες με τόν πατέρα της.

Και τελειώνουμε με μερικες άκόμια βιογραφικές πληροφορίες περί τών άστέρων της θόδης:

—Η Λιάνε Χάντ γεννήθηκε το 1897 και είνε παντρεμένη με το βαρόνο Χάιμερς. Έχει θαυμασία φωνή και είνε μιά άπο τις δημοφιλέστερες γυναίκες της Γερμανίας. Μιλεί λαυρατά τα γαλλικά.

—Η Ζανέτ Μοζ Ντόνάλντ γεννήθηκε την 17 'Ιουνίου 1907 στη Φιλαδέλφεια τών Ήνωμένων Πολιτειών. Άρχισε το στάδιό της ως κορίτσα στο θέατρο, έπεχείρησε να παίξη στον κινηματογράφο, αλλά άπέτυχε, άργότερα όμως, χωρίς στο σκηνοθέτη Λουμιέρ, έσημείωσε θεαμβευτική επιτυχία στην «Ερωτική Παρόλασι» και άνεδείχθη σιάο πρώτου μεγέθους. Έχει άνάστημα 1.65 και βάρος 56 κιλά...

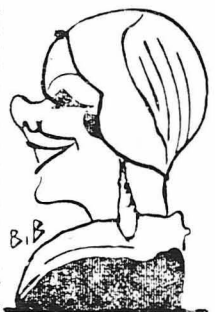
—Ο Ζάν Μυρά γεννήθηκε στη Γαλλία και είνε 40 ετών. Έπαιξε για πρώτη φορά στον κινηματογράφο το 1921. Είνε κασταλός, άγαμος και έχει άνάστημα 1.76. Το «Μυρά» είνε το καλλιτεχνικό του ψευδώνυμο.

—Η Γκαμπύ Μορλαί, Γαλλίς, γεννήθηκε στην πόλη Μπισωρά του Άλγεριού το 1897. Το «Γκαμπύ Μορλαί» είνε ψευδώνυμο. Είνε άγαμη, μελαχρόνη, έχει άνάστημα 1.58. Παίξει στον κινηματογράφο άπό το 1915. Παίξει επίσης και στο θέατρο.

—Επίσης ο Φερναντέλ, πριν παίξει στον κινηματογράφο και στο θέατρο, ήταν υπάλληλος, έμπορικος αντιπρόσωπος, τραπεζιτικός υπάλληλος και μικροέμπορος!

—Ο Ζάν Γκαμπιέν δεν ξαναπαίξε ποτέ στο θέατρο άπό τόν καιρό που παίξει στον κινηματογράφο.

—Η Μισσέιγ Περερ έπηρεζε άλλοτε βιολίστρια έπαγγελματίας.

Μία θαυμασία γελοιογραφία της δημοφιλούς Σπινέλλυ, της γνωστής πρωταγωνιστίας του φίλμ «Amour à l'Americaine».